

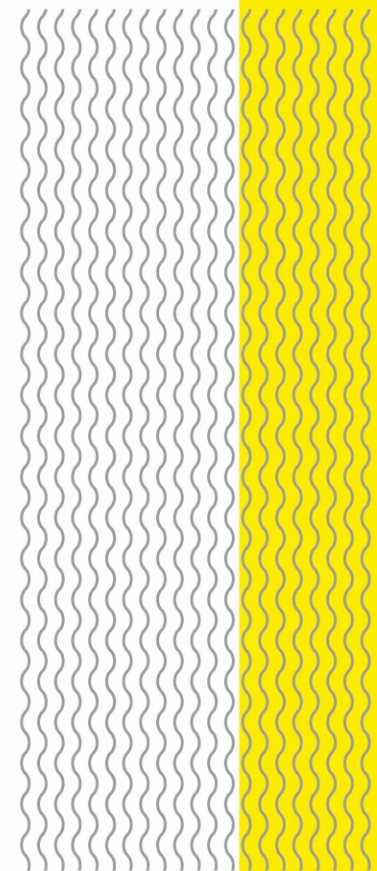
Sessie 8 – Hergebruik en gebruik van recyclaat in overheidsopdrachten

Alexander Lemmens
Jurist
Agentschap Facilitair Bedrijf

Duurzaam bouwen bij Het Facilitair Bedrijf

- ▶ [Duurzaamheidsmeter GRO](#) -> via een geïntegreerd ontwerpproces tot toekomstgerichte, comfortabele gebouwen komen waarin sterk wordt ingezet op circulair bouwen
 - ▶ Toegepast op alle bouwprojecten
 - ▶ Integratie van alle duurzaamheidsaspecten
 - ▶ Methodiek laat ruimte voor creativiteit
 - ▶ Aantal criteria hebben betrekking op materialen
- ▶ Circulair bouwen -> volgende stap
 - ▶ Circulaire koffiebar Leuven (gebruik cradle to cradle materialen)
 - ▶ Churchillkaai Oostende (focus op hergebruik in situ)
 - ▶ Kantoor 2023 (ruimere ambitie op het vlak van circulair bouwen met o.a. hanteren materialenpaspoort)

GRO

Op weg naar toekomstgerichte bouwprojecten

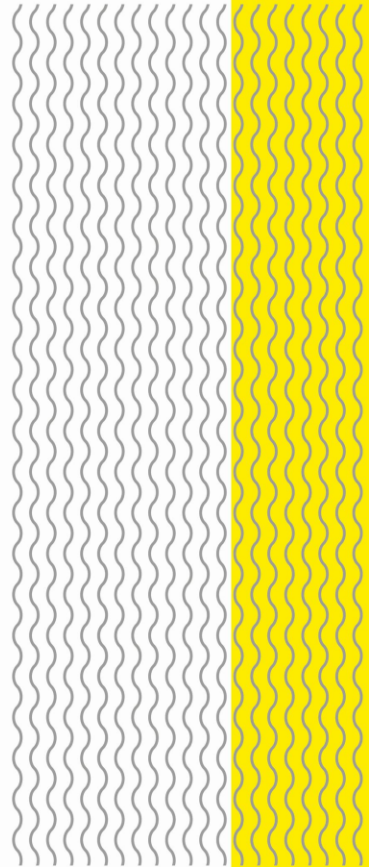
Criteria voor site en gebouwen - versie 2020

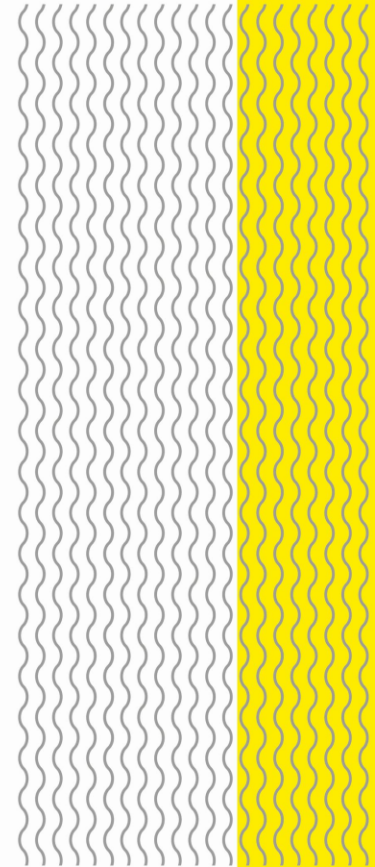
Duurzaam bouwen bij Het Facilitair Bedrijf

- ▶ N.a.v. het dossier Churchillkaai Oostende werd een [studie](#) uitgevoerd i.k.v. Programma Innovatieve Overheidsopdrachten
 - ▶ Onderzoek van mogelijke pistes naar hergebruik van materialen en in mindere mate ook het gebruik van recyclaten
 - ▶ Onderzoek naar verschillende aanbestedingstechnieken zoals het gebruik van percelen, alternatieve plaatsingsprocedures, DBFM-constructies, functionele voorschriften, herzieningsbepalingen, ...
 - ▶ Onderzoek naar verschillende technische mogelijkheden zoals cascadering, substitutiematerialen, extractie van materialen/selectieve sloop, bouwrichtlijnen met het oog op hergebruik, ...

→ Nieuwe schaalbare aanpak in dossier “Pachthofzone Meise”

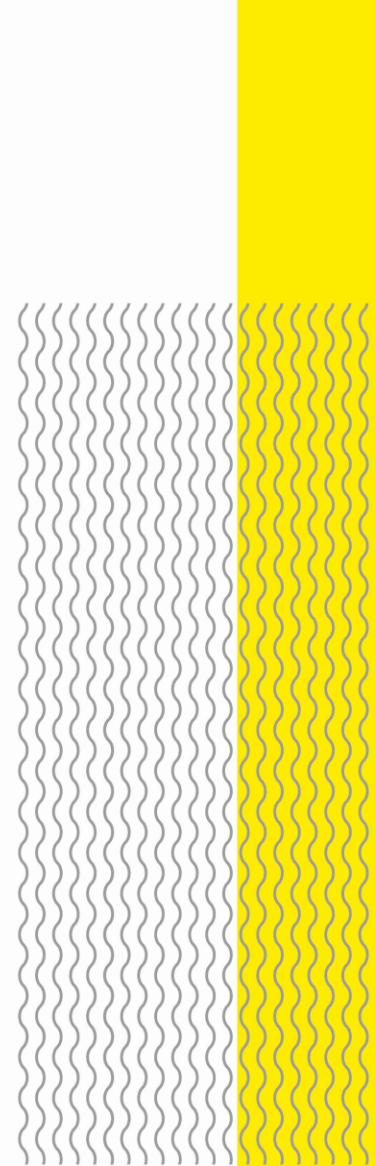
Pachthofzone Meise

Pachthofzone Meise

- ▶ Opdracht voor het aanstellen van een ontwerper (dus nog niet de aannemingsopdracht)
- ▶ Duurzaam en circulair bouwen wordt als element geïntegreerd in de uit te werken visie (toe te voegen aan de offerte)
- ▶ Het ontwerpvoorstel (de globale concept- en visievorming) moet dus rekening houden met alle aspecten van de opdracht, inclusief circulair bouwen
- ▶ Duurzaam/circulair bouwen is geen apart criterium. Circulair bouwen moet echt aan de basis van het ontwerp liggen.
- ▶ Circulaire aspecten moeten passen binnen het globale concept en het zelfs versterken
- ▶ De duurzaamheidsmeter GRO is ook van toepassing, maar de circulaire elementen gaan een stap verder dan GRO (gaat niet enkel over materialen, al is circulariteit ook onderdeel van GRO)

→ **Ontwerp en visie beoordeeld o.b.v. de gunningscriteria**

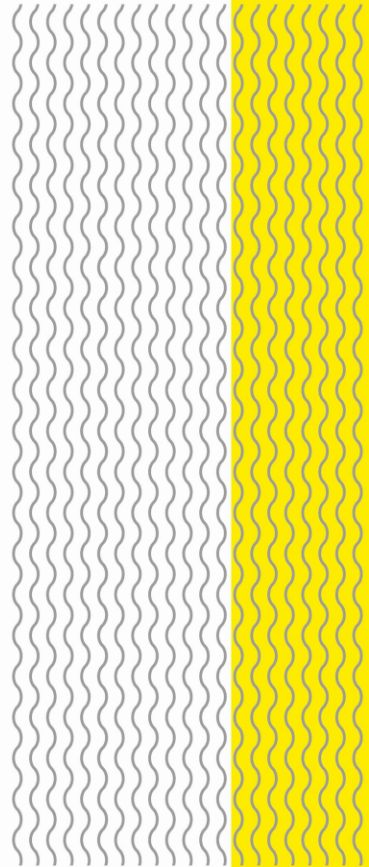

Pachthofzone Meise - gunningscriteria

Voordelen

- ▶ Methodiek laat de ontwerpvrijheid van de ontwerper/architect intact
- ▶ De ontwerper/architect is een goed geplaatste partij om over circulariteit na te denken binnen de grenzen van het dossier
- ▶ De ontwerper/architect kan creatief omspringen met het integreren/verzoenen van circulariteit met de overige ontwerpaspecten
- ▶ Verwachting dat ontwerper/architect inzet op gebruik van hergebruikmaterialen en recyclaten of daar minstens openingen toe laat

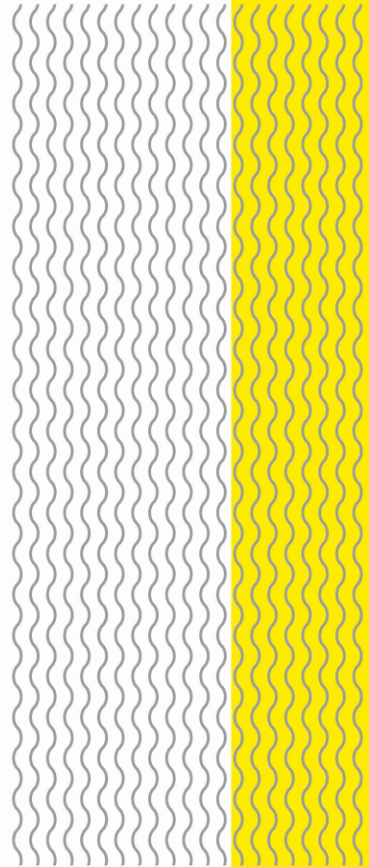
→ Methodiek is erg geschikt voor opdrachten voor aanstelling van architecten omdat een ontwerp als een geïntegreerd geheel en in zijn totaliteit beoordeeld moet worden.

Pachthofzone Meise - gunningscriteria

Nadelen

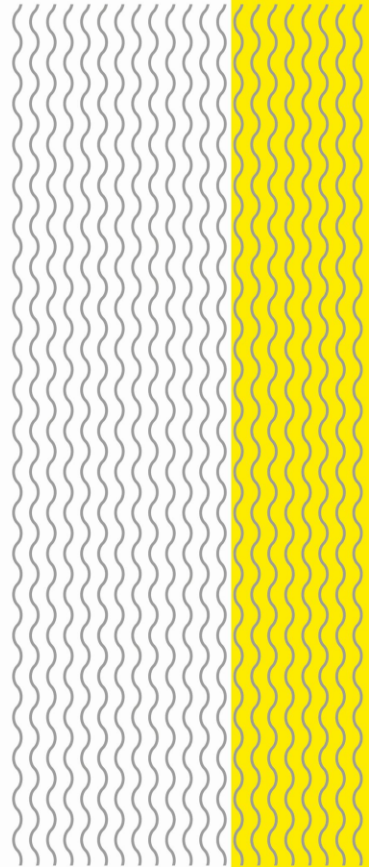
- ▶ Hogere werklust, meer uitgebreide beoordeling
 - ▶ Mogelijk gevoel van onzekerheid bij de aanbestedende overheid (bv. omwille van beperkte ervaring met de beoordeling van kwalitatieve gunningscriteria)
 - ▶ Blijft onzeker wat de inschrijvers bieden
- Methodiek kan gecombineerd worden met andere maatregelen inzake duurzaam en circulair bouwen (bv. een eis om bepaalde materialen ex-situ of in-situ te hergebruiken, een eis om een bepaald materiaal niet te verlijmen maar mechanisch te bevestigen, een eis om voor bepaalde toepassingen recyclaten toe te passen, reversibele bouwmethodes...)

Pachthofzone Meise

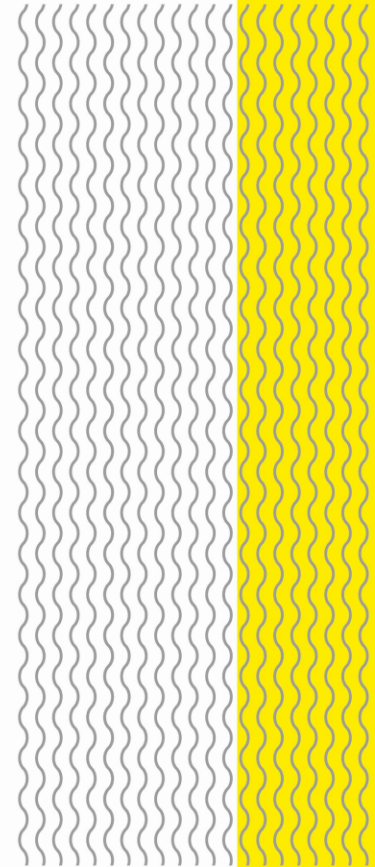
- ▶ Omschrijving van het beoordelingselement: *“De visie op ‘duurzaam en circulair bouwen’ en ‘GRO’ wordt beoordeeld op de ambitie, de kwaliteit, de realiteitszin en haalbaarheid, de onderbouwing en de wenselijkheid ervan en de vertaling ervan naar het ontwerpvoorstel.”*
- ▶ De inschrijver moet het schetsontwerp en de conceptnota weergeven op maximum 20 pagina’s A3
- ▶ Beoordeling a.d.h.v. een “ordinale schaal”, gaande van uitmuntend (100% van de punten) tot slecht (0% van de punten).
- ▶ Elke offerte krijgt een score die kwalitatief (woordelijk) wordt gemotiveerd (geen kwantitatieve beoordeling zoals bij prijs)

→ **Discussie over toelaatbaarheid beoordelingsmethodieken**

Pachthofzone Meise - beoordelingsmethodiek

- ▶ “Kwalitatieve” en globale beoordelingsmethodiek is juridisch toelaatbaar mits correct toegepast
- ▶ Onlangs nogmaals bevestigd door de Raad van State (arrest 247.510 van 7 mei 2020)
- ▶ Enkele aandachtspunten:
 - ▶ Beoordelingsmethodiek slim omschrijven in het bestek (verregaande mate van detail vermijden) → flexibiliteit
 - ▶ Bij de beoordeling geen loutere beschrijving geven van de concepten, maar een waardeoordeel (appreciatie) laten blijken
 - ▶ Plus- en minpunten weergeven per offerte
 - ▶ Waar mogelijk vergelijkingspunten treffen tussen offertes ‘blinkt uit’, ‘gaat een stap verder dan’, ‘sterker dan’, ‘beter dan’, ...
 - ▶ Niet fantaseren of onjuistheden vermelden

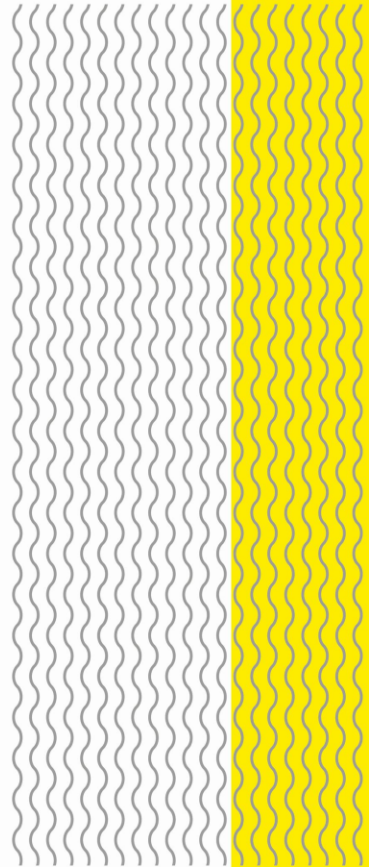
Pachthofzone Meise - beoordelingsmethodiek

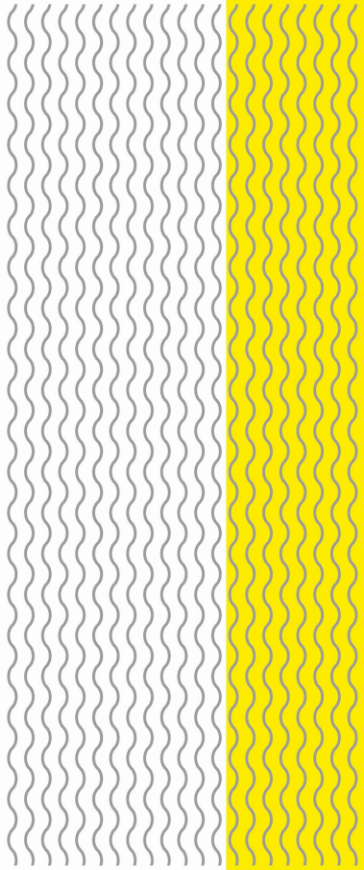
- ▶ De Raad van State beschikt slechts over een “marginale toetsing” m.b.t. de score en de motivering:

“Het komt in elk geval niet aan de Raad van State toe om de beoordeling van de offertes over te doen en aldus zijn visie op de evaluatie van de offertes in de plaats te stellen van deze van de aanbestedende overheid. In de uitoefening van het hem opgedragen rechtmatigheidstoezicht mag hij desgevraagd wel nagaan of deze beoordeling berust op voldoende veruitwendigde en draagkrachtige motieven en of het bestuur daarbij zijn beoordelingsruimte niet te buiten is gegaan.”

(arrest 247.510 van 7 mei 2020)

→ Ruime beoordelingsmarge voor de aanbestedende overheid

Stellingen/vragen

- ▶ Welke fase is het meest nuttig om op circulariteit en het gebruik van recyclaten in te zetten? De selectiefase (selectiecriteria), de technische vereisten, de uitvoeringsvoorwaarden of de gunningscriteria (gunningsfase)? Waarom? Wat zijn de voor- en nadelen?
- ▶ In de hypothese van een gunningscriterium inzake circulariteit, werk je dan met een “open” of een “gesloten” gunningscriterium? Wat zijn de voor- en nadelen?
- ▶ Hoe kan je in de opdrachtdocumenten met slimme clausules valkuilen rond circulair bouwen en gebruik van recyclaten voorkomen? (bv. inzake beschikbaarheid, productveiligheid, productaansprakelijkheid, normering, standaardisering, ...).
- ▶ Welke juridische belemmeringen en vragen staan circulaire overheidsopdrachten voor bouwen nog in de weg?

